

הָהוּא דְרָגָא מְמַנָּא (ס"א דימינא) לְהַהוּא סְטָרָא, עֶבֶד לִיהּ
 סִינְעָא, וְכַמְּה אֵינוּן דְּמִסִּיעֵי לִיהּ. אֲזַל בַּר נָשׁ
 לְשִׁמְאַלָּא, וְעֶבֶד עוֹבְדוֹי, הָהוּא עוֹבְדָא דְעֶבֶד, מְמַנָּא
 (ס"א דְרָגָא דְשִׁמְאַלָּא) אִיהוּ לְהַהוּא סְטָרָא, וְקָא מְקַטְרַג לִיהּ,
 וְאוֹבִיל לִיהּ לְהַהוּא סְטָרָא, וְאַסְטִי לִיהּ.

וּבְגִין כֵּן, הָהוּא עוֹבְדָא דְעֶבֶד בַּר נָשׁ כְּדָקָא חֲזִי,
 הָהוּא מְמַנָּא דְסֵטֵר יְמִינָא קָא מְסִיעֵי לִיהּ.
 וְדָא הוּא בְעֵתוֹ, יָפָה בְעֵתוֹ, דְהַהוּא עוֹבְדָא מִתְקַשְׂרָא
 בְעֵתוֹ, כְּדָקָא חֲזִי לִיהּ.

גַּם אֶת הָעוֹלָם נָתַן בְּלִבָּם. כָּל עַלְמָא, וְכָל עוֹבְדוֹי
 דְעַלְמָא, לָאו אֵינוּן אֶלָּא בְרַעוּתָא דְלִבָּא, כִּד
 סְלִיק בְרַעוּתָא (דְלִבָּא, וְכִד סְלִיק בְרַעוּתָא) דְבַר נָשׁ. וְכַאֲיִן אֲנוּן
 צְדִיקָא דְאַמְשִׁיכוּ עוֹבְדֵין טְבִין, לְאוּטְבָא לֹון וְלְכָל
 עַלְמָא, וְאַיְנוּן יַדְעִין לְאַתְדַּבְּקָא בְעֵת שְׁלוֹם. וּבְחִילָא

לשון הקודש

וּמִשׁוּם כֵּן, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שְׁאָדָם עוֹשֶׂה
 כְּרָאוּי, אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה שֶׁל צַד הַיְמִין מְסִיעַ
 לוֹ. וְזֶה הוּא בְעֵתוֹ, יָפָה בְעֵתוֹ, שְׁאוֹתוֹ
 הַמַּעֲשֶׂה מִתְקַשֵּׁר בְעֵתוֹ כְּרָאוּי לוֹ.
 גַּם אֶת הָעוֹלָם נָתַן בְּלִבָּם – כָּל הָעוֹלָם
 וְכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם אֵינָם אֶלָּא בְרַצוֹן הַלֵּב,
 כְּשֶׁעוֹלָה בְרַצוֹן וְהַלֵּב, וְכְשֶׁעוֹלָה בְרַצוֹן
 הָאָדָם. אֲשֶׁרֵי הַצְדִּיקִים שְׁמוֹשְׁכִים

לְשִׁמְאַל. הוֹלֵךְ הָאָדָם לְיְמִין, אוֹתוֹ
 הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה, אוֹתָהּ הַדְּרָגָה הַמְּמַנָּה
 וְשֶׁל יְמִין לְצַד הָהוּא וְעוֹשֶׂה לוֹ סִינְעָא, וְכַמְּה
 הֵם שְׁמִסִּיעִים לוֹ. הוֹלֵךְ אָדָם לְשִׁמְאַל
 וְעוֹשֶׂה מַעֲשָׂיו, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה,
 הוּא וְדְרָגַת הַשִּׁמְאַל הַמְּמַנָּה לְצַד הָהוּא,
 וּמְקַטְרַג לוֹ וּמוֹבִיל אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַצַּד
 וּמְסַטֵּה אוֹתוֹ.

דְּצַדְקָה דְּעַבְדִּין לְתַתָּא, אֵינּוּן מְשַׁכִּין לְתַהוּא דְרַגְנָא
דְּאֶקְרִי כָּל, לְאַנְהָרָא בְּעַתּוּ.

וְוִי לֹוּן לְחַיִּיבֵי דְלָא יָדְעִין עֵת דְּתַהוּא עוֹבְדָא, וְלָא
מְשַׁגְיָחִין לְמַעַבְד עוֹבְדֵיהוֹן בְּעֵלְמָא עַל תְּקוּנָא
דְּאַצְטְרִיךְ לִיהַ לְעֵלְמָא. וְלֹא־תִקְנָא עוֹבְדָא בְּתַהוּא
דְרַגְנָא דְאַתְחִוִי לִיהַ. מְאִי טַעְמָא, בְּנִין דְלָא יָדְעִין.

וְעַל דָּא אֲתִיְהִיב כָּלָא בְרַעוּתְהוֹן דְּבְנֵי נְשָׂא.
דְּכַתִּיב, מִבְּלֵי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת
הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֵאשִׁי וְעַד סוֹף. וּבְנִין
כֶּךָ דְּאֵינּוּן עוֹבְדִין לָא אֲתַעְבִּידוּ לְאַתְקְנָא בְּדְרַגְיָהוּ
כְּדַקְחִוִי, דִּיתְפְּלִיל עוֹבְדָא דָּא בְּדְרַגְנָא דָּא, דְלֹא
כְּתוּבָא אֵלָּא כְּפּוּם רַעוּתָא דְּבַר נֶשֶׁא.

מַה כְּתִיב בְּתַרִּיהַ יָדְעַתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם

לשון הקודש

יודעים.

וְעַל כֵּן נִתְּנָן הַכֹּל בְּרַצוֹנָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם,
שֶׁכְּתוּב מִבְּלֵי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֶת
הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֵאשִׁי וְעַד
סוֹף. וּמִשּׁוּם כֶּךָ שְׂאוּתָם הַמַּעֲשִׂים לֹא
נַעֲשׂוּ לְתַקּוּן בְּדְרַגְתָּם כְּרָאוּי שִׁיפְלִל
הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה בְּדְרַגְתָּהּ הַזֹּאת שְׁלֹא כְּתַקּוּן,
אֵלָּא כְּפִי רַצוֹן הָאָדָם.

מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? יָדְעַתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם
כִּי אִם לְשִׁמוּחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. יָדְעַתִּי

מַעֲשִׂים טוֹבִים לְהִיטִיב לָהֶם וּלְכָל
הָעוֹלָם, וְהֵם יוֹדְעִים לְהַתְדַבֵּק בְּעַת
שְׁלוֹם, וּבְכַח הַצְּדָקָה שְׁעוֹשִׂים לְמַטָּה הֵם
מוֹשְׁכִים אוֹתָהּ הַדְּרַגָּה שְׁנִקְרָאת כָּל,
לְהַאִיר בְּעַתּוּ.

אִזִּי לְרַשְׁעִים שְׂאִין יוֹדְעִים הָעַת שֶׁל
אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְלֹא מְשַׁגְיָחִים לַעֲשׂוֹת
מַעֲשִׂיהֶם בְּעוֹלָם עַל הַתְּקוּן שְׁצָרִיךְ
לְעוֹלָם וּלְתַקּוּן הַמַּעֲשֶׂה בְּאוֹתָהּ הַדְּרַגָּה
שְׂרָאוּיָהּ לוֹ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁלֹא

לְשִׁמוּחַ וּלְעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. יִדְעֵתִי כִּי אֵין טוֹב בָּם,
בְּאֵינוֹן עוֹבְדִין, דְּלֹא אֶתְעִבִּידוּ בְּדָקָא יָאוּת. כִּי אִם
לְשִׁמוּחַ, בְּכָל מַה דִּי יֵיתִי עֲלוּי, וּלְמִיחָב הוֹדָאָה
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּלְעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו, דְּהָא אֵי
הָהוּא עוֹבְדָא גָרִים לִיה בִּישָׂא, בְּגִין תְּהוּא דְרַגְא דְקָא
מִמְנָא עֲלוּי, אֵית לִיה לְמַחְדֵי בֵיתָה, וּלְאוּדָאָה עֲלִיהָ.
דְּאִיהוּ גָרִים לִיה לְנַפְשִׂיהָ, וְאִיהוּ אָזִיל בְּלֹא יְדִיעָא,
בְּצִיפְרָא דָּא בְּגוּ קוּסְטִירָא.

וְכָל דָּא מְנַלְן, דְּכִתְיֹב, (קהלת ט) כִּי גַם לֹא יָדַע הָאָדָם
אֶת עֵתוֹ, בְּדַגִּים שְׁנֵאֲחֻזִים בְּמַצוּדָה רָעָה
וּבְצַפְרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפֶה כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּגִי הָאָדָם לְעֵת
רָעָה כְּשֶׁתְּפוּל עֲלֵיהֶם פְּתָאוּם. כִּי גַם לֹא יָדַע הָאָדָם
אֶת עֵתוֹ. מָאי עֵתוֹ, עֵתוֹ דְּתְהוּא עוֹבְדָא דְקָא עָבִיד.
בְּמַה דְּאֵתְ אָמַר, אֶת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעֵתוֹ, וּבְגִין כִּךְ
אֵינוֹן בְּצַפְרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפֶתָה. וּבְגִין כִּךְ וּכְאֵין אֵינוֹן

לשון הקודש

בתוך מלפכת.

וְכָל זֶה מְנַיֵן לְגוּ? שְׁכִתוּב (שם ט) כִּי גַם לֹא
יָדַע הָאָדָם אֶת עֵתוֹ בְּדַגִּים שְׁנֵאֲחֻזִים
בְּמַצוּדָה רָעָה וּבְצַפְרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפֶה
כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּגִי הָאָדָם לְעֵת רָעָה
כְּשֶׁתְּפוּל עֲלֵיהֶם פְּתָאוּם. כִּי גַם לֹא יָדַע
הָאָדָם אֶת עֵתוֹ, מַה זֶה עֵתוֹ? עֵתוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שְׁעוֹשָׂה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר אֶת

כִּי אֵין טוֹב בָּם, בְּאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁלֹּא
נַעֲשׂוּ כְּרָאוּי. כִּי אִם לְשִׁמוּחַ, בְּכָל מַה
שִׁיבֵא עֲלוּי וּלְתַת הוֹדָאָה
לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּלְעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו.
שְׁחַרֵי אִם אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה גוֹרֵם לוֹ רַע,
מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁמַמְנָה עֲלוּי, יֵשׁ לוֹ
לְשִׁמְחָה בּוֹ וּלְהוֹדוֹת עֲלוּי, שֶׁהוּא גָרִם
לְעַצְמוֹ, וְהוּא הוֹלֵךְ בְּלִי יְדִיעָה כְּצַפּוֹר הוֹזֵר

דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא, וַיִּדְעֵי אוֹרְחוֹי וּשְׁבִילוֹי
 דְּאוֹרֵייתָא דְּמִלְכָּא עֲלָאָה, לְמִיתָךְ בָּהּ בְּאַרְחַ קְשׁוּמַּ.
 וְהָא חָזִי, לְעוֹלָם אַל יִפְתַּח בַּר נֶשׁ פּוּמִיָּה לְבִישׁ,
 דְּאִיהוּ לָא יָדַע מָאן נָטִיל הֵהוּא מְלָה. וְכַד
 לָא יָדַע בַּר נֶשׁ אֶתְכֶשֶׁל בָּהּ. וַצְּדִיקָא כַּד פְּתַחֵי
 פּוּמִיָּהוּ בְּלֵחוּ שְׁלָם.

תָּא חָזִי, יוֹסֵף כַּד שָׂרָא לְמִלְלָא לְפָרְעָה. מַה כְּתִיב,
 אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרַעֲהָ. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, הָא אֶתְמַר. דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל שְׁלָמָא
 דְּמִלְכוּתָא, כְּמַה דְּאֵתְ אָמַר, (שמות ו) וַיִּצְוּם אֵל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְאֵל פְּרַעֲהָ מִלֶּךְ מִצְרַיִם (דף קצו ע"א) וְאוֹקְמוּתָּ.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, פְּרַעֲהָ בְּעָא לְנִפְסָאָה לִיָּה לְיוֹסֵף,
 וְאַחֲלַף לִיָּה חֵלְמָא. וַיּוֹסֵף בְּגִין דְּהָוָה יָדַע

לשון הקודש

כָּלֵם שְׁלוֹם.

בַּא רְאָה, כְּשִׁיוֹסֵף הִתְחִיל לְדַבֵּר עִם
 פְּרַעֲהָ, מַה כְּתוּב? אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת
 שְׁלוֹם פְּרַעֲהָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִנֵּה
 נִתְבְּאָר שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עַל
 שְׁלוֹם הַמְּלָכוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּצְוּם אֵל
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵל פְּרַעֲהָ מִלֶּךְ מִצְרַיִם,
 וּבְאַרוּחָו.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, פְּרַעֲהָ רָצָה לְנִפְסוּת אֶת

הַכַּל עָשָׂה יָפָה בְּעֵתוֹ. וּמִשׁוּם כֵּךְ הֵם
 כְּצִפְרִים הַאֲחֻזוֹת בְּפֶתַח. וּמִשׁוּם כֵּךְ אֲשֶׁרִי
 אוֹתָם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה וַיּוֹדְעִים דְּרַבִּי
 וּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיזוֹן לְלִבָּת
 בָּהּ בְּדֶרֶךְ הָאֲמִתּוּ.

וְכַא רְאָה, לְעוֹלָם אַל יִפְתַּח אָדָם אֶת
 פִּי לְרָעָה, שֶׁהוּא לָא יוֹדַע מִי נוֹמַל אוֹתוֹ
 הַדְּבָר, וּכְשִׁלָּא יוֹדַע אָדָם, נִכְשָׁל בָּהּ.
 וּכְאֲשֶׁר הַצְּדִיקִים פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם,

בְּרִגְוִין, אֶסְתַּבֵּל בְּכָל מַלְאָה וּמַלְאָה. וְאָמַר, כִּדְּ חַמִּיתָא,
כָּל מַלְאָה וּמַלְאָה כִּדְקָא חַוִּי.

הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהָ אֶל יוֹסֵף אַחֲרֵי
הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ אֵת כָּל זֹאת אֵין נִבּוֹן
וְחָכָם כְּמוֹךְ. אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים, אַחֲרֵי הָיִית בְּתַהֲיָא
שִׁעְתָּא דְחַלְמִית חֶלְמָא, תַּמָּן הָיִית שְׂכִיתָ. וּבְגִין כִּד
אָמַר (ס"א אָמַת אֵת כָּל זֹאת יַדְעָתָ, וְאִידָּ יַדְעָתָ פְּשָׁרִיהָ) אֵת כָּל זֹאת
יַדְעָתָ חֶלְמָא הֵיךְ הָוָה, וַיַּדְעָתָ פְּשָׁרִיהָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵי הָכִי יוֹסֵף אָמַר כֵּלָא, חֶלְמָא
וּפְשָׁרָא. כִּדְנִיָּאל דְאָמַר חֶלְמָא וּפְשָׁרִיהָ. אָמַר
לֵיהּ, לָאוּ הָאֵי כְתָאֵי (ז"ח ל"ג דְבַתָּא). יוֹסֵף אֶסְתַּבֵּל מִגּוֹ
מַלּוּלָא דְפְרַעֲהָ דְחָוָה אָמַר בְּדְרִגְוִין יַדְיעָן, וְחָמָא לֵיהּ
דְקָא טָעָה, וְאָמַר לֵיהּ לָאוּ הָכִי, אֶלָּא הָכִי הוּא. בְּגִין
בְּדְרִגְוִין כְּסֻדְרָן אַתִּינָן. אֲבָל דְנִיָּאל לָא אֶסְתַּבֵּל מִגּוֹ

לשון הקודש

ומשום כִּד אָמַר וְאָמַת אֵת כָּל זֹאת יַדְעָתָ, וְאִידָּ
יַדְעָתָ פְּתָרוֹנוֹ אֵת כָּל זֹאת, יַדְעָתָ אֵת
הַחֲלוֹם אִידָּ הָיָה וַיַּדְעָתָ פְּתָרוֹנוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כִּד, יוֹסֵף אָמַר
הַכֵּל, הַחֲלוֹם וּפְתָרוֹנוֹ, כְּמוֹ דְנִיָּאל שִׁאָמַר
אֵת הַחֲלוֹם וְאֵת פְּתָרוֹנוֹ אָמַר לוֹ, לָא זָה
כְּמוֹ זָה. וְשִׁחְרִין יוֹסֵף הַסְתַּבֵּל מִתּוֹךְ דְבִירוֹ
שֶׁל פְּרַעֲהָ, שִׁחְיָה אוֹמַר בְּדְרִגּוֹת יַדְעוֹתָ,
וְרָאָה אוֹתוֹ שִׁטְעָה, וְאָמַר לוֹ לָא כִּד,

יוֹסֵף, וְהַחֲלִיף לוֹ אֵת הַחֲלוֹם, וּמִשּׁוֹם
שִׁיּוֹסֵף יַדְעַת אֵת הַדְרִגּוֹת, הַסְתַּבֵּל בְּכָל
דְבָר וְדָבָר וְאָמַר כִּד רְאִיתָ, כָּל דְבָר
וְדָבָר כְּרָאוּי לוֹ.

זָהוּ שְׂכֵתוֹב: וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהָ אֶל יוֹסֵף
אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ אֵת כָּל זֹאת
אֵין נִבּוֹן וְחָכָם כְּמוֹךְ. אַחֲרֵי הוֹדִיעַ
אֱלֹהִים, אַחֲרֵי הָיִית בְּשִׁעָה הָיָה
שְׂחַלְמִיתָ אֵת הַחֲלוֹם, שֵׁם הָיִיתָ מְצוּי.

מְלוּלָא דְנְבוּכַדְנֶצַר כְּלוּם. (דְּלֵא) וְכֻלָּא קֵאֲמַר לִיה
 חֲלֵמָא וּפְשִׁרְיָה. מַה כְּתִיב בְּדִנְיָאֵל, (דִּנְיָאֵל ב) אֲדִין
 לְדִנְיָאֵל בְּחֻזָּא דִּי לִילְיָא רָזָא גְּלִי בְּחֻזָּא דִּי לִילְיָא.
 מָאן חֻזָּא דִּי לִילְיָא, דָּא גְּבַרְיָאֵל, דְּאִיהוּ חֻזָּא חִיזו
 מִן חִיזו.

תָּא חִזו, מַה כְּתִיב, (יחזקאל מג) וְהִנֵּה כְבוֹד אֱלֹקֵי
 יִשְׂרָאֵל בָּא מִדְּרָךְ הַקְּדִים וְקוּלוּ בְּקוֹל מַיִם
 רַבִּים וְהָאֲרִץ הָאִירָה מִכְּבוֹדוֹ. מַה כְּתִיב בַּתִּירִיה,
 וּכְמִרְאָה הַמִּרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּבֹאֵי לְשַׁחַת אֶת הָעִיר
 וּמִרְאוֹת כְּמִרְאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל גֵּהַר כְּבָר וְאָפֵל אֶל
 פָּנָי. כָּל אֲלִין מִרְאוֹת, אֵינֻן שִׁית, דְּאֵינֻן מִרְאוֹת
 וְחִיזו דְּחֻזָּא. חִיזו אִית לִיה, לְאֶתְחֻזָּא בֵּיה גְּוֹנִין
 דְּלְעִילָא, וְאֶתְחֻזֵּן בְּהֵוֵא חִיזו. וְאִית חִיזו לְחִיזו, וְחִיזו
 לְחִיזו, דָּא עַל דָּא. וְכֻלְהוּ קִיּוּמִין בְּדִרְגִין יְדִיעֵן

לשון הקודש

אֵלֵּא כִּד זֶה, מִשּׁוּם שְׁהִדְרָגוֹת בָּאוֹת
 בְּסִדְרָן. אֲבָל דִּנְיָאֵל לֹא הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ
 דְּבוּרוֹ שֶׁל גְּבוּכַדְנֶצַר כְּלוּם, וְשָׁלַח וְהִכֵּל
 אָמַר לוֹ, אֵת הַחֲלוּם וּפְתָרוֹנוֹ. מַה כְּתוּב
 בְּדִנְיָאֵל? (דִּנְיָאֵל ב) אִזּוּ לְדִנְיָאֵל בְּחֻזִּין
 הַלְלִיָּה סוּד גְּלָה. בְּחֻזִּין הַלְלִיָּה, מִי חֻזִּין
 הַלְלִיָּה? זֶה גְּבַרְיָאֵל, שְׁהוּא חֻזִּין, מִרְאָה
 מִן מִרְאָה.

אֵלֵּא כִּד זֶה, מִשּׁוּם שְׁהִדְרָגוֹת בָּאוֹת
 בְּסִדְרָן. אֲבָל דִּנְיָאֵל לֹא הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ
 דְּבוּרוֹ שֶׁל גְּבוּכַדְנֶצַר כְּלוּם, וְשָׁלַח וְהִכֵּל
 אָמַר לוֹ, אֵת הַחֲלוּם וּפְתָרוֹנוֹ. מַה כְּתוּב
 בְּדִנְיָאֵל? (דִּנְיָאֵל ב) אִזּוּ לְדִנְיָאֵל בְּחֻזִּין
 הַלְלִיָּה סוּד גְּלָה. בְּחֻזִּין הַלְלִיָּה, מִי חֻזִּין
 הַלְלִיָּה? זֶה גְּבַרְיָאֵל, שְׁהוּא חֻזִּין, מִרְאָה
 מִן מִרְאָה.

בָּא רָאָה מַה כְּתוּב, (יחזקאל מג) וְהִנֵּה כְבוֹד

וְשִׁלְטִי, וְאֶקְרוֹן חַיִּיזוּ דְלִילְיָא, וּבְהוּ מִתְפָּרְשִׁין כָּל
 חֲלָמִין דְּעֵלְמָא, וְאַלִּין אֵינֻן כְּגִוּוֹנָא דְלַעִילָא עַלְיֵיהּ.
 וּבְגִין כֶּךָ דְּנִיּוֹאֵל בְּחֻזָּא דְלִילְיָא רָזָא גָּלִי. אֲתַגְלִי
 לָא כְּתִיב, אֲלֵא רָזָא גָּלִי, חַד מֵאַלִּין דְּרַגִּין,
 גָּלִי לִיהּ תְּהוּא חֲלָמָא וּפְשִׁרִיהּ. אֲבָל יוֹסֵף, מִגּוֹ מְלוֹי
 דְּפִרְעָה, אֲסַתְּכַל בְּדַרְגִּין עֲלָאִין וְקָאֵמַר.

וּבְגִין כֶּךָ פְּקֻדִיהּ עַל כָּל אֲרַעָא דְמַצְרַיִם, בְּגִין
 דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְדִילֵיהּ דִּיֹּסֵף קָא יְהִיב
 לִיהּ. פּוֹמָא דְלָא נָשַׁק לְעֵבְרָה, כְּתִיב וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק
 כָּל עַמִּי. יָדָא דְלָא קָרִיב לְעֵבְרָה, כְּתִיב וַיִּתֵּן אוֹתָהּ
 עַל יַד יוֹסֵף. צְנָאֵר דְלָא קָרִיב לְעֵבְרָה, כְּתִיב וַיִּשָּׂם
 רֶבֶד הַזֹּהֵב עַל צְנָאֵרוֹ. גּוֹפָא דְלָא קָרִיב לְעֵבְרָה,
 וַיִּלְבַּשׂ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ. רֶגֶל דְלָא רָכִיב לְעֵבְרָה, כְּתִיב
 וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמַרְכָּבַת הַמְּשֻׁנָּה אֲשֶׁר לוֹ. הַמַּחְשָׁבָה

לשון הקודש

הַסַּתְּכַל בְּדַרְגוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת וְאָמַר.
וּמִשׁוּם כֶּךָ מִנְּה אֹתוֹ עַל כָּל אֲרַץ
 מַצְרַיִם, מִשׁוּם שֶׁהַקּוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן
 לְיוֹסֵף מְשָׁלוֹ. עַל הַפֶּה שֶׁלֹּא נָשַׁק לְעֵבְרָה,
 כְּתוּב וְעַל פִּיךָ יִשָּׁק כָּל עַמִּי. הִיךְ שֶׁלֹּא
 קָרַבָּה לְעֵבְרָה, כְּתוּב וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד
 יוֹסֵף. הַצְּנָאֵר שֶׁלֹּא קָרַב לְעֵבְרָה, כְּתוּב
 וַיִּשָּׂם רֶבֶד הַזֹּהֵב עַל צְנָאֵרוֹ. הַגּוֹף שֶׁלֹּא
 קָרַב לְעֵבְרָה – וַיִּלְבַּשׂ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ.

מִרְאָה לְמִרְאָה, וּמִרְאָה לְמִרְאָה זֶה עַל
 זֶה, וּכְלָם עוֹמְדִים בְּדַרְגוֹת יְדוּעוֹת
 וְשׁוֹלְטִים, וְנִקְרָאִים מִרְאָה הַלִּילָה, וּבְהֵם
 מִתְפָּרְשִׁים כָּל הַחֲלוּמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְאֵלוֹ הֵם כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, עֲלֵיהֶם.

וּמִשׁוּם כֶּךָ דְּנִיּוֹאֵל בְּחֻזִּין הַלִּילָה גְּלָה
 סוּד. לֹא כְּתוּב הַתְּגִלָּה, אֲלֵא סוּד גְּלָה,
 אַחַת מֵאַלּוֹ הַדַּרְגוֹת, גְּלָה לוֹ אֹתוֹ חֲלוּם
 וּפְתָרוֹנוֹ. אֲבָל יוֹסֵף מִתּוֹךְ דְּבְרֵי פִרְעָה

דָּלָא חָשֵׁב, נִקְרָא נְבוֹן וְחָכָם. לֵב שְׂלֵא הִרְהַר, וַיִּקְרָאוּ
לְפָנָיו אַבְרָהָם. וְכֹלָא מִדִּילֵיהּ נָטַל.

מַה פְּתִיב. וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלְּפָנָיו פְּרֹעָה וַיַּעֲבֹר בְּכָל אֶרֶץ
מִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, מָאי טַעְמָא וַיַּעֲבֹר
בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. בְּגִין לְשִׁלְטָא, דְּמִכְרִי קַמִּיהּ חָכִי.
וּבְגִין לְמַכְנֵשׁ עַבְדָּא בְּכָל אֶתְרָא וְאֶתְרָא. רַבִּי אֶלְעָזָר
אָמַר, כְּנֵשׁ יוֹסֵף עֵיבוֹר בְּכָל אֶתְרָא, בְּגִין דְּלֵא יִתְרַקַּב.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל מַה דְּעַבֵּד קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא,
כֹּלָא אִיהוּ לְגִלְגָּלָא גְּלִגְלוּלִין, בְּגִין דְּבַעֵי
לְקַיָּמָא קַיּוּמָא. תָּא חַיִּי, כִּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא
עֲלֵמָא, אִיִּיתִי כָּל מַה דְּאֶצְטְרִיד עֲלֵמָא בְּקַדְמוּתָא,
וּלְבַתָּר אִיִּיתִי לֵיהּ לְבַר נֶשׁ לְעֵלְמָא, וְאַשְׁכַּח מְזוּנָא.

לשון הקודש

ומקום. רבי אלעזר אומר, כנס יוסף
תבואה בכל מקום כדי שלא תרקב.
אמר רבי שמעון, כל מה שהקדוש ברוך
הוא עשה, הכל הוא לגלגל גלגולים,
משום שרצה לקיים הגזירה. בא ראה,
כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם,
הביא כל מה שצריך העולם בראשונה,
ואחר כך הביא את האדם לעולם ומצא
מזון.

הרגל של רכבה לעברה, כתוב וירכב
אתו במרכבת המשנה אשר לו.
המחשבה שלא חשב - נקרא נבון
וחכם. הלב שלא הרחר - ויקראו לפניו
אברהם. והכל משלו הוא נטל.
מה פתוב? ויצא יוסף מלפני פרעה
ויעבר בכל ארץ מצרים. אומר רבי
חזקיה, מה הטעם ויעבר בכל ארץ
מצרים? כדי לשלט, שפך מכריזים
לפניו, וכדי לכנס התבואה בכל מקום

(ז"ח ל"ג תא חזי) **בְּנוֹנָא דָא, קְדָשָא בְרִיךְ הוּא אָמַר**
לְאַבְרָהָם, (בראשית טו) **יְדוּעַ תִּדְעַ כִּי גַר יִהְיֶה זְרַעְךָ**
בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגו', וְאַחֲרַי כֵּן יֵצְאוּ בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל.
כִּד אָתָּא יוֹסֵף לְאַרְעָא דְמִצְרַיִם, לָא אֲשַׁתְּכַח בְּהַ
רְכוּשׁ גָּדוֹל. גְּלַגְל גְּלַגְלוּ לִין, וְאַיִתִּי כַּפְנָא עַל עֲלָמָא.
וְכָל עֲלָמָא חִזּוּ מִיִּיתִין כַּסְפָּא וְדַהֲבָא לְמִצְרַיִם,
וְאַתְמְלִי כָּל אֶרְעָא דְמִצְרַיִם כַּסְפָּא וְדַהֲבָא. לְבַתָּר
דְּאַתְתַּקֵּן כֹּלָא רְכוּשׁ גָּדוֹל, אִיִּיתִי יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם.

דְּחָכִי אֲרִיחִי דְקְדָשָא בְרִיךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא בְּאַרְי
(ס"א אקדים) אֲסוּוּתָא, וְלְבַתָּר מְחִי. כֶּד בְּקַדְמִיתָא
אַתְקִין רְכוּשׁ גָּדוֹל, וְלְבַתָּר (דף קצו ע"ב) אִיִּיתִי לֹוֹן לְגַלּוּתָא.
וְעַל דָּא גְּלַגְל גְּלַגְלוּ לִין וְאַיִתִּי כַּפְנָא עַל כָּל עֲלָמָא,
בְּגִין דְּלִיִּהּוּ מִיִּיתִין כַּסְפָּא וְדַהֲבָא כָּל עֲלָמָא לְמִצְרַיִם.
תָּא חִזִּי, בְּגִין כֶּד יוֹסֵף דְּאַיִתּוּ צְדִיק, אִיִּהִי גָרִים

לשון הקודש

למִצְרַיִם.

שְׂפָדָה הַרְבֵּי הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא -
 בְּרֵאשׁוֹנָה בּוֹרָא וּמְקַדִּים רַפּוּאָה, וְאַחַר
 כֶּד מַכְהַ כֶּד בְּרֵאשׁוֹנָה הַתְקִין רְכוּשׁ
 גָּדוֹל, וְאַחַר כֶּד הִבִּיא אוֹתָם לְגַלּוּת, וְעַל
 בֵּן גְּלַגְל גְּלַגְלוּ לִים וְהִבִּיא רָעַב עַל וְכָל
 הָעוֹלָם, כֶּדִּי שִׁיִּהּוּ מִבִּיאִים כַּסֵּף וְזָהָב כָּל
 הָעוֹלָם לְמִצְרַיִם.

בַּא רֵאָה, מִשּׁוּם יוֹסֵף שֶׁהוּא צְדִיק, הוּא

וּבֵא רֵאָה) כְּמוֹ בֵּן הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא אָמַר
 לְאַבְרָהָם, (בראשית טו) יְדוּעַ תִּדְעַ כִּי גַר יִהְיֶה
 זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגו', וְאַחֲרַי כֵּן יֵצְאוּ
 בְּרִכּוּשׁ גָּדוֹל. כַּסְפָּא יוֹסֵף לְאַרְץ מִצְרַיִם,
 לֹא מִצָּא בְּהַ רְכוּשׁ גָּדוֹל. גְּלַגְל גְּלַגְלוּ לִים,
 וְהִבִּיא רָעַב עַל הָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ
 מִבִּיאִים כַּסֵּף וְזָהָב לְמִצְרַיִם, וְהַתְמַלְאָה
 כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם כַּסֵּף וְזָהָב. לְאַחַר שֶׁהִכֵּל
 נִתְקַן רְכוּשׁ גָּדוֹל, הִבִּיא אֶת יַעֲקֹב

עוֹתָרָא בַּסָּפָא וְדַהֲבָא, לְנַטְלָא יִשְׂרָאֵל. בְּדַכְתִּיב, (תהלים)
 וַיִּזְצִיאוּם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאִין בְּשַׁבְטֵי כּוּשָׁל. וּמִן יָדָא
 דְּעִזְדִּיק, אַתָּא דָּא לְיִשְׂרָאֵל. וְכֻלָּא לְמוֹזְפֵי לֹון לְעֵלְמָא
 דְּאַתִּי.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ
 וְגו'. תָּא חַיִּי, הָאִי קָרָא בְּרִזָּא עֲלָאָה אִיהוּ,
 וְאוֹקְמוּהָ. רְאֵה חַיִּים, אֵלִין חַיִּין דְּעֵלְמָא דְּאַתִּי,
 דְּזַכָּאָה הוּא בַר נָשׁ דְּזָכִי בִיהַ בְּדַקָּא יָאוּת.

עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּבַה
 בְּתִיב אֶהְבֶּתָּ. דְּכַתִּיב, (ירמיה לא) וְאֶהְבֶּת עוֹלָם
 אֶהְבֶּתֶיךָ, אִימְתִי. בְּשַׁעֲתָא דְּסַטְרָא דִּימִינָא אַחִיד בַּה.
 דְּכַתִּיב, (ירמיה לא) עַל כֵּן מִשְׁכַּתֶּיךָ חֲסָד.

כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָדָּה, (קהלת ט) בְּגִין דְּאִיהִי אַתְקַשְׁרַת
 בְּחַיִּים, וְאִיהִי עוֹלָם דְּחַיִּין שְׂרִיין בִּיהַ. דְּהָא

לשון הקודש

גַּרְם עֵשֶׂר שָׁל כְּסָף וְזָהָב שֵׁיטְלוּ יִשְׂרָאֵל,
 כְּפַתּוּב (תהלים קד) וַיִּזְצִיאוּם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאִין
 בְּשַׁבְטֵי כּוּשָׁל. וּמִדְּרוּ שָׁל הַצְּדִיק זֶה בָּא
 לְיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל לְזַכּוֹת אוֹתָם לְעוֹלָם
 הַבָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה
 אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ וְגו'. בָּא רְאֵה, הַפְּסוּק הַזֶּה
 הוּא בְּסוּד עֲלִיזוֹן, וּבְאַרְוָהוּ. רְאֵה חַיִּים –

אלו חיי העולם הבא, שאשרי האישי
 שזוכה לו בראוי.

עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ – זו כְּנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁבַה פְּתוּב אֶהְבֶּתָּ,
 שְׁכַתּוּב (ירמיה לא) וְאֶהְבֶּת עוֹלָם אֶהְבֶּתֶיךָ.
 מְתִי? בְּשַׁעֲתָא שְׂצַד הִימִין אוֹחוּ אוֹתָהּ,
 שְׁכַתּוּב (שם) עַל כֵּן מִשְׁכַּתֶּיךָ חֲסָד.

כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָדָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִקְשְׁרַת

עֲלֵמָא דָּא, לָא שְׂרִיין בֵּיה חַיִּים. בְּגִין דְּאִינוּן תַּתַּת
הַשְּׁמַשׁ, וְלֹא מְטָאן תְּכָא אִינוּן נְהוּרִין דְּהָהוּא שְׁמַשָּׁא,
וְאִסְתַּלְקוּ מֵעֲלֵמָא מִיזְמָא דְּאִתְחָרִיב בִּי מִקְדָּשָׁא.
דְּכַתִּיב, (ישעיה יג) חֲשַׁךְ הַשְּׁמַשׁ בְּצֵאתוֹ וְגו'. מָאִי חֲשַׁךְ
הַשְּׁמַשׁ, דְּסָלִיק נְהוּרִיָּה וְלֹא נְהִיר. בְּמָה דְּאִתְ אָמַר
(ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבַד וְגו'.

כִּי הוּא חֲלֻקָּה בְּחַיִּים, דָּא הוּא שְׁמַשָּׁא בְּסִיחָרָא,
וּבְעִינָן לְמִיעַל סִיחָרָא בְּשְׁמַשָּׁא וְשְׁמַשָּׁא בְּסִיחָרָא,
דְּלֹא לְאַפְרָשָׁא לֹון. וְדָא הוּא חוֹלְקָא דְּבַר נֶשׁ, לְמִיעַל
בְּהוּ לְעֲלֵמָא דְּאִתִּי.

מַה כְּתִיב בְּתִרְיָה, (קהלת ט) כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֶשְׁבֹּן
וְדַעַת וְחֻכְמָה בְּשֵׁאוֹל אֲשֶׁר אֶתָּה הוֹלֵךְ שָׂמָה. תַּאִי
קָרָא אֵית לְאִסְתַּפְּלָא בֵּיה. כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ

לשון הקודש

כִּי הוּא חֲלֻקָּה בְּחַיִּים - זֶהוּ הַשְּׁמַשׁ עִם
הַלְבָּנָה. וְצִרִיכִים לְהַכְנִים הַלְבָּנָה בְּשְׁמַשׁ
וְהַשְּׁמַשׁ כִּלְבָּנָה שְׁלֵא לְהַפְרִידֵם, וְזֶה הוּא
חֲלֻקָּה הָאָדָם לְהַכְנִים עִמָּם לְעוֹלָם הַבָּא.
מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? (קהלת ט) כָּל אֲשֶׁר
תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה כִּי אֵין
מַעֲשֵׂה וְחֶשְׁבֹּן וְדַעַת וְחֻכְמָה בְּשֵׁאוֹל
אֲשֶׁר אֶתָּה הוֹלֵךְ שָׂמָה. הַפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ
לְהַתְּבַוֵּן בּוֹ. כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ

בְּחַיִּים, וְהוּא הָעוֹלָם שְׁשׂוּרִים בְּהַ חַיִּים.
שְׂהַרִי הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא שׂוּרִים בּוֹ חַיִּים,
מְשׁוּם שֶׁהֵם תַּתַּת הַשְּׁמַשׁ, וְלֹא מְגִיעִים
לְכָאן אוֹתָם הָאוֹרוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הַשְּׁמַשׁ,
וְהִסְתַּלְקוּ מִהָעוֹלָם מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, שְׁכַתוֹב (ישעיה יג) חֲשַׁךְ הַשְּׁמַשׁ
בְּצֵאתוֹ וְגו'. מַה זֶה חֲשַׁךְ הַשְּׁמַשׁ? שֶׁסָּלַק
אֶת אוֹרוֹ וְלֹא מֵאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז)
הַצַּדִּיק אָבַד וְגו'.

לַעֲשׂוֹת, וְכִי הוֹתֵרָה רְצוּעָה לְמַעַבְדַּבְרַן נָשׁ כָּל מֵה
 דִּיכֹּל. אֵלֶּא, לַעֲשׂוֹת בְּכַחַד בְּתִיב, מָאִי בְּכַחַד. דָּא
 נִשְׁמַתִּיה דְּבַר נָשׁ, דְּאִיְהִי חִילָא דְּבַר נָשׁ, לְמִזְפִּי בְּה
 לַעֲלָמָא דִּין וְלַעֲלָמָא דְּאִתִּי.

דְּבַר אַחַר בְּכַחַד, דָּא הִיא אִשָּׁה דְּקֶאֱמַרְנָן, דְּאִיְהִי
 חִילָא לְאַתְתַּקְפָּא בְּה, בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא
 דְּאִתִּי. וּבְעֵי בַר נָשׁ לְמִזְפִּי בְּה בְּהִיא עֵלְמָא בְּהִיא
 חִילָא, בְּגִין דִּיתַתְקַף בְּה בְּהִיא עֵלְמָא.

מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּלִבְתַּר דִּיפּוּק בַר נָשׁ מֵהִיא
 עֵלְמָא, לִית בִּיה חִילָא לְמַעַבְדַּבְרַן מִיְדֵי וְלִזְמַר,
 הִשְׁתָּא, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה אַעְבִּיד עוֹבְדִין טְבִין. דְּוַדָּאִי
 אִין מַעֲשָׂה וְחֶשְׁבֹּן וְדַעַת וְחֻכְמָה בְּשָׂאֹל אֲשֶׁר וְגו'.
 אִי לָא זְכִי בַר נָשׁ בְּהִיא עֵלְמָא, לָא יִזְכִּי בִּיה
 לְבַתַּר בְּהִיא עֵלְמָא. וְאוּקְמוּתָהּ, מָאן דְּלָא אִתְקִין

לשון הקודש

בְּהִיא עֵלְמָא בְּכַחַד זֶה, כְּדֵי שִׁיתְגַּבַּר בְּה
 לְעוֹלָם הַהוּא.

מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַחַר שֶׁיִּצְאָה הָאָדָם
 מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אִין בּוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת דְּבַר
 וְלִזְמַר, עֲבָשׁוּ מִכָּאן וְלַהֲלָאָה אַעֲשָׂה
 מַעֲשִׂים טוֹבִים. שְׂוֵדָאִי שְׂאִין מַעֲשָׂה
 וְחֶשְׁבֹּן וְדַעַת וְחֻכְמָה בְּשָׂאֹל אֲשֶׁר וְגו'.
 אִם לָא זְכִי אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, לָא יִזְכֶּה

לַעֲשׂוֹת, וְכִי הִתְרָה הַרְצוּעָה שְׂאָדָם יַעֲשֶׂה
 כָּל מֵה שְׂיִכּוֹל? אֵלֶּא כְּתוּב לַעֲשׂוֹת
 בְּכַחַד. מֵה זֶה בְּכַחַד? זֶה נִשְׁמַתוֹ שֶׁל
 הָאָדָם, שֶׁהִיא הַכֹּחַ שֶׁל הָאָדָם, לְזַכּוֹת בְּה
 לְעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא.

דְּבַר אַחַר בְּכַחַד – זֶה הָאִשָּׁה שְׂאִמְרַנָּה,
 שֶׁהִיא הַכֹּחַ לְהִתְחַזֵּק בְּה בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְצִרִיךְ בֵּן אָדָם לְזַכּוֹת בְּה

וְזוּדִין לְמִיתָךְ מִהָאֵי עֲלָמָא, לָא יִיכּוּל בְּהֵתוּא
 עֲלָמָא. וְאִית עוֹבְדִין טָבִין דְּעֵבִיד בְּר נֶשׁ בְּהָאֵי
 עֲלָמָא, דְּיִיכּוּל מְנִייהוּ הָבֵא. וְכֹלָא אֲשַׁתָּאֵר לְעֲלָמָא
 דְּאֲתִי וְלֹאֲתֹנָא מְנִייהוּ.

תָּא חֲזִי, יוֹסֵף זָכָה בְּהָאֵי עֲלָמָא וְזָכָה בְּעֲלָמָא דְּאֲתִי,
 בְּגִין דְּבִעָא לְאֲתֵאֲתָדָא בְּאִשָּׁה יִרְאֵת יִי. כְּמָה
 דְּאֵת אָמֵר, (בראשית לט) וְחֲטָאֲתִי לְאֱלֹהִים. וּבְגִין כֶּךָ זָכָה
 לְמִשְׁלַט בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְזָכָה לִזְוֵן לְיִשְׂרָאֵל.

מַה כְּתִיב, (בראשית מז) וַיִּלְקַט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף.
 וְהָכִי אֲתִחֲזִי, דְּהָא תְּהוּא נָהָר דְּנֶגִיד וְנֶפִיק,
 אִיהוּ לְקִיט פְּלָא, וְכָל עוֹתֵרָא בִּיה קָיִימָא. וְדָא הוּא
 רְזָא דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּתֵּן אֲתֶם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם, וְכֹלָא אִיהוּ בְּדִקָא יְאוּת, וְדָאֵי יוֹסֵף בְּעִי
 לְמִשְׁלַט עַל מַלְכוּתָא.

לשון הקודש

וְחֲטָאֲתִי לְאֱלֹהִים. וּמִשּׁוּם כֶּךָ זָכָה לְשַׁלַּט
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזָכָה אֶת יִשְׂרָאֵל.
 מַה כְּתוּב? (שם מז) וַיִּלְקַט יוֹסֵף אֶת כָּל
 הַכֶּסֶף, וְכֶךָ רְאוּנִי. שְׁהָרִי אוֹתוֹ נָהָר
 שְׁשׁוּפֵעַ וַיּוּצֵא, הוּא לֹקֵט הַכֶּל, וְכָל
 הָעֵשֶׂר עוֹמֵד בּוֹ. וְזֶה סוּד הַכְּתוּב (שם א)
 וַיִּתֵּן אֲתֶם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְהַכֶּל
 הוּא כְּרָאוּנִי, וְדָאֵי יוֹסֵף צְרִיף לְשַׁלַּט עַל
 הַמַּלְכוּת.

בו אחר כך לעולם תהוא. ובארונה, מי
 שלא מתקין צידה ללכת מן העולם הזה,
 לא יאכל בעולם ההוא. ויש מעשים
 טובים שעושה אדם בעולם הזה שיאכל
 מהם פֵּאן, והכל נשָׂאֵר לעולם הבָּא
 ולהזוֹן מהם.
 בַּא רְאֵה, יוֹסֵף זָכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזָכָה
 בְּעוֹלָם הַבָּא, מִשּׁוּם שְׁרָעָה לְהֵאֲחִזּוּ
 בְּאִשָּׁה יִרְאֵת ה', כְּמוֹ שְׁנַאָמֵר (בראשית לט)

וְתָא חַזִי, כְּתִיב, וַיִּרְכַּב אוֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת הַמְּשֻׁנָּה. מָאן
מִרְכַּבַּת הַמְּשֻׁנָּה. קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד לִיה
לְצַדִּיק שְׁלִיטָא, בְּגִין דְּהָא מֵינַה אֲתוֹן עֲלֵמָא,
וְאַצְטְרִיךְ לְאַתְוֹנָא. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵית לִיה
רְתִיבָא עֲלָאָה, וְאֵית לִיה רְתִיבָא תַתָּאָה. רְתִיבָא
תַתָּאָה אִיהִי מִרְכַּבַּת הַמְּשֻׁנָּה, וַיּוֹסֶף צַדִּיק אֶקְרִי, וְלִיה
אֲתַתְּוִי לְמַתְּוִי רָכִיב עַל מִרְכַּבַּת הַמְּשֻׁנָּה אֲשֶׁר לוֹ,
לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֹלָא אִיהוּ בְּרוּא עֲלָאָה, לְמַתְּוִי
כְּגוֹוֹנָא דְלַעֲיֵלָא.

תָּא חַזִי, וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָם, מָאִי אַבְרָהָם. קְשִׁירוֹ
דְּאַתְקַשֵּׁר שְׁמַשָּׁא בְּסִיחָרָא, וְכֹלָא כְּרַעִין לְקַבֵּל
אֲתַר דָּא. וְנָתוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל עֲלֵמָא, וְכִלְהוּ אוֹדֵן
לְגִבְיָתָהּ, (דף קצו ע"א) וּבְגִין דָּא כֹּלָא בְּרוּא עֲלָאָה אִיהוּ.

תָּא חַזִי, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד מַלְכוּתָא דְאַרְעָא,

לשון הקודש

לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהַכֵּל הוּא בְּסוּד
 עֲלִיּוֹן שְׂיִהְיֶה כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

בַּא רָאָה. וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָם, מַה זֶה
 אַבְרָהָם? הַקִּשְׁר שְׁנִקְשָׁרִים הַשְּׁמֵשׁ עִם
 הַלְבָנָה, וְהַכֵּל בּוֹרְעִים כְּנֶגֶד הַמְּקוֹם הַזֶּה.
 וְנָתוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם, וְכֹלָם מוֹדִים
 אֵלָיו, מִשּׁוּם זֶה הַכֵּל הוּא בְּסוּד עֲלִיּוֹן.

בַּא רָאָה, הַקִּדְוֵשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אֵת
 מַלְכוּת הָאָרֶץ כְּעֵין מַלְכוּת הָרְקִיעַ, וְהַכֵּל

וְכַא רָאָה, כְּתוּב וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת
 הַמְּשֻׁנָּה. מִי מִרְכַּבַּת הַמְּשֻׁנָּה? הַקִּדְוֵשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אֵת הַצַּדִּיק שְׁלִיט, מִשּׁוּם
 שְׁהֵנָּה מְמַנּוּ גִזּוֹן הָעוֹלָם, וְצַרִּיךְ לְהוֹזֵן,
 וְלְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יֵשׁ מִרְכַּבָּה עֲלִיּוֹנָה,
 וַיֵּשׁ לוֹ מִרְכַּבָּה תַּחְתּוֹנָה. הַמִּרְכַּבָּה
 הַתַּחְתּוֹנָה הִיא מִרְכַּבַּת הַמְּשֻׁנָּה, וַיּוֹסֶף
 נִקְרָא צַדִּיק, וְלוֹ רָאוּי לְהִיּוֹת רוֹכֵב עַל
 מִרְכַּבַּת הַמְּשֻׁנָּה אֲשֶׁר לוֹ,

בְּעֵין מַלְכוּתָא דְרַקִּיעָא, וְכֹלָא דָּא כְּגוֹנָא דָּא. וְכֹל
מַה דְּאִתְעֵבִיד בְּאַרְעָא קִימָא קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא
בְּקַדְמִיתָא.

תָּא חַזִּי, מַלְכוּתָא קְדִישָׁא, לֹא קָבִיל מַלְכוּתָא
שְׂלִימָתָא, עַד דְּאִתְחַבַּר בְּאַבְהֵן. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיד הוּא עֵבֵד לָהּ לְמַלְכוּ עֲלָאָה, לְאִתְנַהֲרָא
מִרְזָא דְאַבְהֵן.

וְכֹד יוֹסֵף הַצְּדִיק נָחַת לְמַצְרַיִם בְּקַדְמִיתָא, אִיהוּ
מְשִׁיךְ לָהּ לְשְׂכִינְתָּא לְבַתָּר עֲמִיָּה, דְּהָא
שְׂכִינְתָּא לֹא אֲזֵלָא אֶלָּא בַתְּרָא דְצְדִיק. וּבְגִין כֹּךְ
אִתְמַשְׁךְ יוֹסֵף לְמַצְרַיִם בְּקַדְמִיתָא, וְנָטִיל כָּל עוֹתְרָא
דְּעֲלָמָא כְּדָקָא יְאוּת, וּלְבַתָּר נָחַתַּת שְׂכִינְתָּא לְמַצְרַיִם,
וְכֹלְהוּ שְׂבַטֵין בַּהֲדָה.

וּבְגִינֵי כֹךְ, יוֹסֵף דְנָטַר לִיה לְבְרִית, זָכָה לְאִתְעַטְרָא

לשון הקודש

בְּרֵאשׁוֹנָה, הוּא מְשַׁךְ אַחַר כֹּךְ עֲמוּ אֵת
הַשְׂכִּינָה, שְׁהָרֵי אֵין שְׂכִינָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא
אַחַר הַצְּדִיק, וּמְשׁוּם כֹּךְ נִמְשַׁךְ יוֹסֵף
לְמַצְרַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנָטִיל אֵת כָּל עֵשֶׂר
הָעוֹלָם בְּרֵאוּי, וְאַחַר כֹּךְ יִרְדֶּה שְׂכִינָה
לְמַצְרַיִם וְכֹל הַשְׂבָּטִים עִמָּה.

וּמְשׁוּם כֹּךְ יוֹסֵף, שְׁשָׁמַר אֵת הַבְּרִית,
זָכָה לְהִתְעַטֵּר בְּמַקוֹמוֹ, וְזָכָה לְמַלְכוּת

זֶה כְּמוֹ זֶה. וְכֹל מַה שְׁנַעֲשֶׂה בְּאַרְצֵי, עוֹמֵד
לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה.

בְּאֵ רְאָה, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה לֹא קָבִלָה
מַלְכוּת שְׁלָמָה עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם
הָאֲבוֹת, מְשׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֶׂה
אוֹתָהּ הַמַּלְכוּת הָעֲלִיּוֹנָה שְׁתֵּאִיר מִסּוּד
הָאֲבוֹת.

וּבְשִׁינְיֹסֵף הַצְּדִיק יִרְדֶּה לְמַצְרַיִם

בְּאַתְרֵיהּ, וְזָכָה לְמַלְכוּתָא דְלְעֵילָא, וְלְמַלְכוּתָא דְלְתַתָּא. וְעַל דָּא כָּל מָאן דְנָטַר בְּרִית קַדִּישָׁא, כְּאִילוּ קַיִים אֲזַרְיִיתָא קַדִּישָׁא כּוֹלָה, דְהָא בְרִית שְׁקִיל כְּכֹל אֲזַרְיִיתָא:

וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֹׁבֵר בְּמַצָּרִים וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו וְגו'. רַבִּי חֵיִיא פִתַּח וַאֲמַר, (זכריה יב) מִשָּׂא דְבַר יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל נָאִם יְיָ נוֹטָה שָׁמַיִם וַיּוֹסֵד אֶרֶץ וַיּוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. הָאִי קָרָא אוֹת לְאַסְתַּכְּלָא בִיהּ. מִשָּׂא דְבַר יְיָ, בְּכֹל הַיּוֹם אֲתֵר דְקָאֲמַר מִשָּׂא, מִשָּׂא אֲמַאי. אֲלָא, בְּכֹל אֲתֵר דְאִיהוּ עַל דִּינָא דְשָׂאָר עַמּוּן וַאֲמַר מִשָּׂא, לְטַב. בְּכֹל אֲתֵר דְאִיהוּ עַל יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר מִשָּׂא, לְבִישׁ.

בְּכֹל אֲתֵר דְאִיהוּ עַל דִּינָא דְשָׂאָר עַמּוּן, לְטַב. בְּיַד דְּמִשָּׂא מְטוּלָא אִיהוּ. כְּבִיכּוּל מְטוּלָא אִיהוּ עֲלִיהּ דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, שְׁלוֹם דְעַמּוּן עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים

לשון הקודש

בְּקִרְבּוֹ. בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה. מִשָּׂא דְבַר ה' בְּכֹל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה שָׂאֲמַר מִשָּׂא, לְמַה מִשָּׂא? אֲלָא בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל הַדִּין שֶׁל שָׂאָר הָעַמִּים וַאֲמַר מִשָּׂא - זֶה לְטוֹב. בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר מִשָּׂא - זֶה לְרָע.

בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל הַדִּין שֶׁל שָׂאָר הָעַמִּים לְטוֹב, מִשּׁוֹם שֶׁמִּשָּׂא הוּא

שְׁלֹמֵעָה וְלְמַלְכוּת שְׁלֹמֶשֶׁת. וְעַל כֵּן, כָּל מִי שֶׁשׂוֹמֵר בְּרִית הַקִּדְשׁ כְּאִילוּ קַיִים כָּל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה כְּלָה, שְׂחַרֵי הַבְּרִית שְׁקוּלָה כְּכֹל הַתּוֹרָה.

וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֹׁבֵר בְּמַצָּרִים וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו וְגו'. רַבִּי חֵיִיא פִתַּח וַאֲמַר, מִשָּׂא דְבַר ה' עַל יִשְׂרָאֵל נָאִם ה' נוֹטָה שָׁמַיִם וַיּוֹסֵד אֶרֶץ וַיּוֹצֵר רוּחַ אָדָם